

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

Rekenkamerrapport
"Werken aan
waterkwaliteit in
Flevoland: Actieplan
Bodem en Water"

PROGRAMMA

Voldoende en gezond
water

PORTEFEUILLEHOUDER

J. Caris

Het Algemeen Bestuur besluit

1. de aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen en verzoekt het college hier uitvoering aan te geven.

Korte samenvatting

De Rekenkamer Waterschap Zuiderzeeland heeft een benchmark uitgevoerd naar het Actieplan Bodem en Water / Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Hierbij is onderzocht hoe Waterschap Zuiderzeeland en drie andere waterschappen regionaal uitvoering geven aan het Actieplan Bodem en Water / Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Het rapport doet aanbevelingen voor een integraal programma met bedrijfsspecifieke, vraaggestuurde advisering. De aanbevelingen sluiten aan bij de bestuurlijke opdracht van de ABW-stuurgroep om de ABW-samenwerking te herijken en te richten op het behalen van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen in 2027 en de verantwoordelijkheid voor initiatieven bij de grondgebruikers te leggen, waarbij het ABW ondersteunt. Het college adviseert het Algemeen Bestuur de aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen om daarmee ruimte te bieden aan het voortzetten van het ABW in aangepaste vorm.

Relevante kaders

Bestuurlijke Samenwerkingsovereenkomst Actieplan Bodem en Water 2021-2026.

Bestuurlijke opdracht samenwerking ABW (concept), d.d. 31 januari 2025.

Lelystad, 13 mei 2025

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

In opdracht van het Algemeen Bestuur heeft de Rekenkamer Waterschap Zuiderzeeland een benchmarkonderzoek uitgevoerd naar het Actieplan Bodem en Water. In het benchmarkonderzoek is gekeken hoe Waterschap Zuiderzeeland en drie andere waterschappen regionaal uitvoering geven aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Het gaat om het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Scheldestromen.

Beoogd effect

Inhoudelijke bespreking van het benchmarkonderzoek van de rekenkamer en te besluiten de aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen.

Onderbouwing beslispunten

1.1 Het betrekken van spelers van buiten de sector kan een bijdrage leveren aan de doelen van de KRW, maar is voor een deel van deze spelers naar verwachting een te grote stap. Onderdeel van de bestuurlijke opdracht voor de herijking van de ABW-samenwerking is dat het initiatief bij de grondgebruikers komt te liggen en het ABW een ondersteunende rol heeft. Het Actieplan Bodem en Water verandert daarmee van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd en met focus op het behalen van de doelen van de KRW. De verbrede agrarische sector krijgt een belangrijke rol in het initiëren van initiatieven als pilots en projecten. LTO is gevraagd om deze afvaardiging te organiseren met name ten aanzien van de samenwerking in het ABW-programmateam. Daarnaast zullen relevante partijen worden betrokken tijdens uitvoering van projecten en initiatieven. Gedacht kan worden aan b.v. producenten, leveranciers, adviseurs en het onderwijs. Hoe dit er precies uit gaat zien, is nog niet bekend en is onderdeel van de herijking van de samenwerking. Een aantal van de genoemde partijen waarvan de rekenkamer voorstelt dat deze betrokken moeten worden, hebben een grote afstand tot de agrariër. Het is daarom de vraag of de verwachting van de rekenkamer ten aanzien van het betrekken van deze partijen, zoals de hengelsport, recreatie en toerisme, haalbaar is. De afstand van deze partijen tot de agrarische sector is, over en weer, groot. Doelstelling is om partijen te betrekken die wederzijds een belang hebben bij een goede bodem- en waterkwaliteit. Dit sluit aan bij de opmerking van de rekenkamer in de aanbiedingsbrief bij het rapport. De rekenkamer geeft hierin aan dat met de aanbeveling wordt bedoeld op het betrekken van spelers uit aanverwante sectoren die een belang hebben bij een goede bodem- en waterkwaliteit. Welke partijen voor bepaalde initiatieven van belang zijn, wordt mede bepaald door de initiatiefnemers, de grondgebruikers.

1.2 De ingeslagen weg, zoals verwoord in de bestuurlijke opdracht van de ABW-stuurgroep, sluit aan bij de aanbeveling om een integraal programma met vraaggestuurde advisering. Zoals ook in de aanbiedingsbrief bij het benchmarkonderzoek wordt gemeld, is het ABW gedurende de looptijd van het onderzoek een nieuwe weg ingeslagen. De bestuurlijke opdracht van de ABW-stuurgroep zet in op een nieuwe samenwerkingsvorm, gericht op het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027, waarbij het initiatief bij de grondgebruikers ligt en het ABW een ondersteunende rol heeft. Het is in de nieuwe samenwerking aan de sector hier de passende initiatieven bij te ontwikkelen en aan de overheden om te beoordelen of de initiatieven voldoende aansluiten bij de doelen van de KRW. Dit vraagt om een integraal programma met vraaggestuurde advisering. Bij het uitwerken van de herijking van de ABW-samenwerking is het waterschap mede afhankelijk van de wijze waarop de agrarische sector en de provincie de herijking willen vormgeven.

1.3 De ABW-samenwerkingspartners onderkennen het belang van het samenwerken met erfbetreders en afzetketen. Binnen het ABW wordt structureel samengewerkt met erfbetreders als de gewasbeschermings-middelenadviseurs en de teeltadviseurs. Ze hebben een belangrijke adviserende rol als het gaat om rotatie van teelten, het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen en de bemesting. Naast dat we deze partijen in vrijwel elk initiatief een rol geven, organiseren we als waterschap jaarlijks een gewasbeschermingsmiddelenbijeenkomst en een nutriëntenbijeenkomst

waarbij we met deze erfbetreders in gesprek gaan over de waterkwaliteitsopgaven op het gebied van gewasbescherming en nutriënten. Het betrekken van de erfbetreders bij initiatieven op het boerenbedrijf is van groot belang gebleken. Het draagt bij aan het succes van initiatieven. De ABW-partners onderkennen het belang van samenwerking met afzetketens. De sector zal worden gevraagd om na te gaan hoe en welke afzetketens het beste betrokken kunnen worden bij de te vormen nieuwe samenwerking. Soms is de afstand van afzetketens tot het ABW groot, waardoor het moeilijk is om de aansluiting met elkaar te behouden.

1.4 De ABW-samenwerkingspartners kunnen hun voordeel doen met de in de benchmark genoemde leerpunten. De rekenkamer benoemt in het rapport een zestal lessen die kunnen worden geleerd uit de benchmark:

1. langdurige projecten waarin kennisoverdracht wordt gevolgd door investeringssteun, scoren goed;
 2. aandachtspunt bij investeringssteun is de monitoring van het gebruik van de voorzieningen;
 3. individuele bedrijfsbezoeken van een expert worden hoger gewaardeerd;
 4. de waardering neemt toe naarmate er meer partijen bij de organisatie van een project betrokken zijn;
 5. projecten die zich richten op verbetering van zowel water- als bodemkwaliteit scoren beter dan projecten met alleen waterkwaliteitsdoelen;
 6. vooraf getoetst draagvlak is belangrijk voor het slagen van een project.
- Het is de inzet van het college dat de ABW-samenwerking, binnen de randvoorwaarden van de herijkingsopdracht, zijn voordeel doet met de genoemde leerpunten bij het opstellen van een integraal programma. Bodem- en waterkwaliteit sluiten elkaar niet uit zolang projecten op het gebied van bodemkwaliteit een bijdrage leveren aan de waterkwaliteit.

Alternatief

Het rekenkamerrapport sluit aan bij de ingezette koers van het college en daarom heeft het college geen alternatief onderzocht.

Risico's en kanttekeningen

Op 11 maart 2025 behandelde het college van DenH het rekenkamerrapport in het kader van het bestuurlijk wederhoor. Het bestuurlijk wederhoor is integraal opgenomen in het eindrapport van de rekenkamer.

Het eindrapport van de rekenkamer is eerder als ingekomen stuk toegevoegd aan de agenda van de vergadering van het Algemeen Bestuur van 22 april 2025.

Met de bestuurlijke opdracht van de ABW-stuurgroep wordt de verantwoordelijkheid voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen primair bij de agrarische sector gelegd. In afgelopen jaren is deze verantwoordelijkheid te veel bij het waterschap en de provincie gebleven, waardoor de agrarische sector niet werd uitgenodigd zelf de verantwoordelijkheid te nemen. Met de herijking van de samenwerking wordt de sector uitgedaagd om zelf met initiatieven en maatregelen te komen die een bijdrage leveren aan een betere bodem- en waterkwaliteit gericht op het behalen van de doelen van de KRW. Waterschap en provincie krijgen een meer ondersteunende rol in de nieuwe samenwerking. Met deze nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling is het aan de sector om met initiatieven te komen waarmee de KRW-doelstelling kan worden gehaald.

Financiën en capaciteit

Niet van toepassing.

Begrotingswijziging

Niet van toepassing.

Communicatie

Het inmiddels openbare rekenkamerrapport is via de rekenkamer actief beschikbaar gesteld aan de andere waterschappen die meewerkten aan het rekenkamerrapport.

Bijlagen

- a. Aanbiedingsbrief rekenkameronderzoek ABW/DAW d.d. 7 april 2025;
- b. Rekenkamerrapport Werken aan Waterkwaliteit in Flevoland: Actieplan Bodem en Water d.d. januari 2025.